

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування закладу вищої освіти)
філологічний факультет
(назва інституту/факультету)
Кафедра сучасної української мови
(назва кафедри)

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Лінгвосинергетика
(вибіркова)

Освітньо-професійна програма Українська мова та література
(назва програми)

Спеціальність 035 Філологія
(вказати: код, назва)

Галузь знань 03 Гуманітарні науки
(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти другий магістерський
(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій
(освітньо-науковий)

філологічний факультет
(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною
освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська
(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: Антофійчук Алла Миколаївна, доцент, кандидат філологічних наук
(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені
звання)

Профайл викладача (-ів)
https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=SDmo8BAAAAAJ&view_op=list_works

Контактний тел. 0372584832, 0506705971

E-mail: a.agafonova@chny.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/enrol/index.php?id=5194>

Консультації

Очні:понеділок – 13.00 – 15.00

Онлайн-консультації: вівторок – 13.00 – 15.00.

Очні консультації: за попередньою домовленістю: серада 13.00 –

15.00

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Курс «Лінгвосинергетика» є навчальною дисципліною за вибором, яка спрямована на ознайомлення з основними напрямками синергетичних досліджень у філології, закладені українськими та зарубіжними лінгвістами

2. Мета навчальної дисципліни полягає у досягненні магістрантами сучасного конструктивного мислення та системи спеціальних знань у галузі лінгвосинергетики як міждисциплінарного напрямку філологічних студій та здатності їх використовувати під час науково-пошукової роботи, написання науково-дослідницьких робіт.

3. Завданнями курсу є:

- ознайомити магістрантів з базовими поняттями лінгвосинергетики;
- сформувані професійні навички та вміння, що необхідні магістрантам для їхньої майбутньої наукової роботи;
- розширити обсяг лінгвістичних знань з опертям на вивчення новітніх здобутків вітчизняних та зарубіжних лінгвістів;
- виробити навички застосовувати знання лінгвосинергетичної методології в дослідницькому процесі..

Одним з основних завдань є сформувані у студентів професійну *мовнокомунікативну компетентність*, складниками якої є

лінгвістична компетентність – сукупність знань про структуру мовної системи, зокрема фонетичний рівень мови, а також уміння оперувати цими знаннями у процесі професійної діяльності: аналізувати, зіставляти, групувати факти мови;

предметна компетентність – наявність професійних знань, а також уміння застосовувати їх у процесі комунікації;

прагматична компетентність – наявність знань про сутність та особливості комунікації, оволодіння потенціалом фахового дискурсу, орієнтація на аналіз характеру взаємодії комунікантів під час спілкування.

4. Пререквізити. Методологія та організація наукових досліджень, магістерський семінар з сучасної української мови, досягнення і проблеми українського мовознавства, цикл лінгвістичних дисциплін за вибором (основи синтаксичної номінації, медіалінгвістика, комунікативна лінгвістика і дискурсивно-жанрові реєстри спілкування).

5. Результати навчання

Програмні компетентності (загальні):

ЗК 1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово

ЗК 3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел

Професійні компетентності (фахові):

ФК 1. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах

ФК 4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів

Програмні результати навчання:

ПР 7. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці

ПР 9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації

ПР 13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцем, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються

ПР 17. Планувати, організувати, здійснювати і презентувати дослідження та/або інноваційні розробки в конкретній філологічній галузі

ПРН 19. Проєктувати, конструювати, організувати й аналізувати власну педагогічну діяльність, опанувати сучасні технології програмно-методичного забезпечення філологічних дисциплін у процесі викладання української мови та літератури в закладах освіти

6. Опис навчальної дисципліни

6.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни <u>Лінгвосинергетика</u>													
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю	
			Кредитів	Годин	змістових модулів	Лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання		
Денна	2	3	3	90	2	14	10				66		залік
Заочна	2	3	3	90	2	4	4				82		залік

6.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	Інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1													
Змістовий модуль 1. „Теоретичні аспекти лінгвосинергетики”													
Тема 1. Синергетика: становлення нової наукової парадигми.	10	2	1			7	10	1					9
Тема 2. Основні дослідницькі вектори лінгвосинергетики.	10	2	1			7	10	1					9
Тема 3. Синергетика і лінгвістичні парадигми.	12	2	2			8	12		1				11
Тема 4. Мова як синергетична система.	11	2	1			8	11		1				10
Разом за ЗМ 1	43	8	5			30	43	2	2				39
Змістовий модуль 2. „Синергетика дискурсу”													

Тема 1. Загальні питання самоорганізації дискурсу.	12	1	1			10	12	1				11
Тема 2. Актуалізація синергетичного підходу вивчення дискурсу сучасних лінгвістичних дослідженнях.	10	1	1			8	10		2			8
Тема 3. Дискурс масової комунікації: синергетичне моделювання.	11	2	1			8	11					11
Тема 4. Синергетика та лінгвопоетика.	14	2	2			10	14	1				13
Разом за ЗМ2	47	6	5			36	47	2	2			43
Усього годин	90	14	10			66	90	4	2			84

6.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми
1	Синергетика, її роль у процесі наукового пізнання
2	Формування наукової картини світу як синергетичний процес
3	Синергетичний метод у дослідженнях тексту: огляд і перспективи
4	Синергетичний метод у дослідженнях індивідуального стилю письменника.
5	Синергетичний метод у дослідженнях словотворення.
6	Синергетичний метод у дослідженнях історичного розвитку мови.
7	Когнітивна синергетика: огляд і перспективи подальших досліджень.
8	Діахронічна лінгвосинергетика: цілі, завдання та методи дослідження
9	Об'єднувальна роль синергетики в мультипарадигмальному вимірі лінгвістики
10	Евристична й об'єднувальна роль синергетики в рамках парадигм лінгвістики
11	Місце синергетики серед парадигм лінгвістики.
12	Напрями лінгвосинергетичних розробок в українській філології: систематизація та короткий нарис.
13	Когнітивна синергетика: короткий нарис і перспективи
14	Поляризація тексту / дискурсу як основа синергетичних процесів.
15.	Інтралінгвальні та екстралінгвальні атрактори саморозвитку тексту / дискурсу: діахронічний аспект
16.	Синергетичні параметри тексту / дискурсу в діахронії
17.	Роль автора тексту / дискурсу із синергетичних позицій
18.	Напрями лінгвосинергетичних розробок в українській і зарубіжній філології
19.	Діахронічна синергетика у мовознавстві, лінгвістиці тексту: огляд і перспективи
20.	Самоорганізація дискурсу в інформаційно-когнітивному аспекті.

7. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Форми поточного контролю:

- усне опитування;
- перевірка рефератів;
- тренувальні вправи;
- контрольні роботи;

Форма підсумкового контролю – залік.

Засоби оцінювання:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- реферати;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- усне опитування;
- тренувальні вправи;

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінювання здійснюється за національною та ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. Загальні 100 балів включають: 60 балів – поточний контроль (по 20 балів за кожен модуль); 40 балів – іспит.

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	Відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	Добре
Задовільно	D (60-69)	Задовільно
	E (50-59)	Достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
5	5	5	5	5	5	5	5	40	

8. 1. Рекомендована література

8. 1. Основна література

1. Бацевич Ф. Духовна синергетика рідної мови: Лінгвофілософські нариси. Монографія. К.: Академія, 2009. 192 с.
2. Домброван Т.И. Язык в контексте синергетики: Монографія. Одесса: КПОГТ, 2013. 346 с.
3. Дорофєєва М. С. Синергетика перекладу спеціальних текстів (німецько-український напрям) Київ: В. Д Дмитра Бураго, 2017. – 520 с.
4. Єнікєєва С. М. Принципи синергетики як методологія дослідження словотвірної системи (на матеріалі англійської мови). *Нова філологія*. Запоріжжя ЗНУ, 2008. № 29. С. 223–230.
5. Піхтовнікова Л. С., Домброван Т. І., Єнікєєва С. М., Семенець О. О. Лінгвосинергетика: підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2018. 296 с.
6. Піхтовнікова Л. С. Синергія стилю байки: німецька віршована байка ХІІІ–ХХст. Монографія. Х.: Бізнес Інформ, 1999. 220 с.
7. Піхтовнікова Л. С. Лингвосинергетика: основы и очерк направлений. Монографія. Х.: ХНУ имени В. Н. Каразина, 2012. 180 с. 68.
8. Піхтовнікова Л. С. Стилїстика і синергетика дискурсу. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен : [кол. монографія] / за заг. ред. І. С. Шевченко. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2005. С. 29–35. 70.
9. Піхтовнікова Л. С. Тексти малих форм: Лінгвостилїстична інтерпретація. Дидактизація. Переклад : монографія : ч. 1 / Л. С. Піхтовнікова. – Маріуполь : ПДТУ, 2011. – 160 с. 71.
10. Піхтовнікова Л. С. Дискурс байки у синергетичному аспекті (на матеріалі української, російської та німецької байки). Незгасимий СЛОВОСВІТ: зб. наук. пр. на пошану професора Володимира Семеновича Калашника. Х. : Хет імені В. Н. Каразіна, 2011. С. 519–527. 72.
11. Піхтовнікова Л. С. Стилїстична еволюція художнього дискурсу в синергетичному аспекті (на матеріалі байки). Матеріали Х міжнар. конф. «Каразінські читання». Х., 2011. С. 229–231. 73.
12. Піхтовнікова Л. С. Самоорганізація дискурсу: синергетичні принципи і підходи до лінгвістичного аналізу. Сучасні фундаментальні теорії та інноваційні практики навчання

іноземної мови у ВНЗ. Колективна монографія. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. С. 218–231.

13. . Семенець О.О. Синергетика поетичного слова. Кіровоград: Імекс ЛТД, 2004. 338 с.

14. Щигло Л. В. Мова як об'єкт синергетичного вивчення. Наука и инновации в современном мире: философия, литература и лингвистика, культура и искусство, архитектура и строительство, история. Монография. Одесса, 2017. С. 81–89.

8.2. Допоміжна література

1. Горошко Е.И. Информационно-коммуникативное общество в гендерном измерении. Монография. Харьков: Либуркина, 2009. 816 с.
2. Домброван Т.И. Еникеева С.М., Пихтовникова Л.С. и др. Синергетика в филологических исследованиях. Харьков: ХНУ им. В.Н. Каразина, 2015. 340 с.
3. Пихтовникова Л. С. Научный дискурс в свете основных положений синергетики. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. Сер.: Філологічні науки. 2012. № 24(249). С. 99–105. 69.
4. Пихтовникова Л. С. Синергетический метод для исследования дискурса в прагматилистическом аспекте. *Вісник ХНУ*. 2009. № 848. С. 48–52. 67.
5. Пихтовникова Л. С. Языковые фильтры: неравновесные состояния и развитие языка. *Нова філологія*. Запоріжжя: ЗДУ, 2002. № 1(12). С. 33–38.
6. Таценко Н. В. Реалізація емпатії в сучасному англомовному дискурсі: когнітивно-синергетичний аспект. Суми, 2017. 357 с.

8.3. Інформаційні ресурси

1. Буданов В. Г. Синергетика: мировоззрение, методология, наука [Електронний ресурс] Режим доступу : <http://spkurdyumov.narod.ru/buuuodddd.htm>
2. Келер Р. Синергетическая лингвистика [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://ubt.opus.hbz-nrw.de/volltexte/2007/413/pdf/synling.pdf>
3. Синергетика. Режим доступу: http://www.synergy.kh.ua/lingvosyn_content.html